

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felölös szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Temetés után.

Minden képzeletet felülmúl az a fény és pompa, melylyel a nemzet a végső siri nyugalom helyére kísérte II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társainak hamvait.

A harangok zúgása, a harci tárogatók harsogása, az ünneplő népmilliók lelkesedésének zsbongása között, minden fénynél és pompánál gyönyörűbben szól hozzánk az a fenséges összhang, mely az ünneplő nemzet rétegei között keletkezett, s mint a boldogság égi zenéje csendült meg a ránk figyelő világ füleiben. Talán évszázadok óta nem volt ilyen nagy és egyetemes egyetértés a nemzet soraiban, mint a minő ezen néhány nap alatt ragadta meg és szerencsésen egybeolvastotta sziveinket.

Egyesültünk végre mindnyájan, igaz, hogy csak a multnak tiszteletében, mert attól, hogy a jelen idők feladataira is mindnyájan egyesülünk, még jó messze vagyunk, de egyelőre ez is elég nekünk. A multnak harmonikus tiszteletéből ki kell fejlődnie annak a nemzeti egységnek, mely a jelen nagy küzdelmeiben a boldogulás alapfeltétele. Békebontók mindig lesznek, a mint a lefolyt dicsőséges napok alatt ünneprontók is voltak, de a nemzet zömének egyetértő akarattal, váll-

vetett törekvéssel kell hozzá látnia politikai és társadalmi életünk nehéz feladatainak megoldásához.

A Rákóczi-ünnep biztató reményt nyújt aziránt, hogy ez az egyetértés, a lelkeknek ez a zavartalan összhangja meghonosul a magyar közéletben és ennek egyik megbecsülhetetlen áldásává válik. Hiszen a tapasztalat azt bizonyítja, hogy valahányszor egy szívvel, egy lélekkel lángoltunk fel őseink kultuszáért, a mult dicsőségének, szellemi és erkölcsi légkörének egy-egy fényugara mindig visszavetődött lelkünkre, s ennél a fénynél könnyebben értettük meg egymást a mindennapi élet dolgaiban. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy Magyarországon a történelmi kultusz nem csak felemelő, lelkeket összeolvasztó hatással bír, hanem az emberek törekvéseit is előbbre viszi a becsületes és egyetértő hazafiúi munkásság céljai felé.

Éppen azért, sehol sincs olyan nagy szükség a nemzeti mult dicsőséges alakjainak, korszakalkotó nagy eseményeinek tiszteletére, ennek a tiszteletnek szakadatlan ápolására, mint nálunk. Csak akkor vagyunk jók, csak akkor ismerjük és becsüljük egymást, a mikor ünneplünk. És csak addig tart bennünk a testvéri szeretetnek, a honfitársi megbecsülésnek

és a közös célokért hevülő lelkesedésnek az érzése, a míg nagy nemzeti ünnepeink hatása alatt állunk.

Állandóvá kell tenni ennél fogva történelmi ideáljaink kultuszát. Mint a világító torony a tengeren járó hajóknak, úgy mutatja nekünk is a haladás útját az a fény, mely nagyjaink életéből sugárzik felénk. És mikép a nap csak akkor éltet igazán, erőteljesen, ha vándorló felhők nem szaggatják meg unos untalan leáradó tüzének pályafutását, úgy a mi közéleti törekvéseinket is csak akkor vezérli a romlatlan ősi szellem, ha annak ránk sugárzó fényét, éltető erejét nem bénítják és homályba nem burkolják a feledékenység felegei.

Nagybecsű nekünk az a tanulság, hogy Magyarországon a haza üdvére szolgáló politikát nem lehet folytatni, ha nem vesszük az irányelveket és eszméket nemzeti multunk korszakaiból, és ha lélekben, szellemben nem egyesülünk azokkal, a kiknek életét az önzetlen, tiszta hazaszeretet apothozisának tartjuk. A keresztény politikának fényes igazolása ez a tanulság, meggyőző bizonyítéka annak, hogy azok a harcok, melyeket a liberalizmus rendszere ellen vívtunk és vívunk, egyebet nem céloznak, mint az ősi magyar politikának a visszahozatalát.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRGÁJA.

Ünnepi beszéd

II. Rákóczi Ferencről, melyet Nyitraváros közönségének 1906. évi október hó 28-án tartott díszgyűlésén mondott dr. Franciscy Lajos, képviselő testületi tag.

Tekintetes városi Képviselőtestület!

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

„Az olvek, eszmék fényugáránál,
Az ősnomokra bizton rátalál
Egy lelkes nemzedék.”
Horváth Boldizsár.

1703 június 7-én egy szabadságharcos fejedelmi sarjadék táborában volt a magyar haza. A Kárpátok bercei között II. Rákóczi Ferenc bontotta ki zászlóit, hogy megvívja a hősök harcát: Pro patria et libertate, a hazáért és a szabadságért.

1906 október 28-án ismét egy táborban van a magyar haza. Ujra II. Rákóczi Ferenc bontotta ki zászlóit, hogy megvívja a dicsőség harcát: Pro victoria et quiete, győzelem és nyugalomért.

Nyugalmat ad neki az édes hazai föld, mely megnyitja kebelét, hogy befogadja legjobb, leg-hivebb fiát.

„Az ormokon sírok nyugalma,
Nem rezgi át szellők fuvalma
A száraz lombokat.
Az erdőn, berken néma a madár,
Számokra is közelg az óra már,
Mely nyugtot ad.”

De győzelmet, vajjon mi szerez, a büszkén leügő lobogóknak? Győzelmet szerez nekik Rákóczi szelleme. Egy nagy győzelmet már aratott ez a szellem, egy nagy csatát már fényes sikerrel megvívott, egy mérhetetlenül fontos hadi terepet már meghódított. Megvívta és meghódította a nemzet szívét. Az egész magyar haza ma Rákóczi táborában van, a koronás királytól kezdve az utolsó szellérig. Mikor először harsontak meg tárogatói ott a Beszkidek ajján, csak földhöz tapadt pórok, elnyomott jobbágyok, kiszart és elszegényedett nemesek, alig 2000 főre rúgó kis népsereg sorakozott lobogója körül. Ma a nemzet élén maga a magyar király emelte fel azt a vezérszázlót, mely Rákóczi tábora felett lebegtetni bíboros szárnyait.

Rákóczi szelleme győzött. Mi hozta meg neki ezt a nagy, ezt a fenséges győzelmet, melyhez hasonlóval királyok és császárok is csak ritkán dicsekedhetnek? Mert egészen más a fegyverek erejével meghódítani országokat és népeket, és más a szellem hatalmával birtokba venni a sziveket. A győzelmes fegyver kikényszeríti a meghódolást, a győzelmes szellem kivívja azt. A fegyver erejének ellen nem állhat a gyenge, a szellem hatalmának ellen nem állhat az erős. A fegyver hódításában sujt és pusztít, a szellem emel és épít.

Azért van az, hogy hódító királyok, császárok és hadvezérek széke körül sűrűn láthatunk elfoglalt zászlókat, ketté tört címerpaizsokat, láncra fűzött foglyokat, rablilincsbet vert népe-

ket, de csak ritkán látunk hódoló sziveket. Azért van az, hogy hatalmas uralkodók, fejedelmek gyakran találkoznak hizelgő szoiigalelkűséggel, de vajmi ritkán egyesülnek az eszmények kultuszában népek törekvéseivel.

S ha mégis vannak fejedelmek, a kik népük, nemzetük lelke felett állítják fel fényes trónjukat, azoknak dicsősége enyészhetetlen sarkesillagként ragyog a világ történelem egén.

Rákóczi dicsősége egy ilyen sarkesillag. És hogy kigyulhatott ennek a csillagnak ragyogó tüze, hogy a kibujdosott, hazájának törvényhozásától átokkal sujtott, megbélyegzett, nemzetétől elhagyott fejedelem, ma mégis, mint a szivek büszke királya tér meg hazájába, majdnem kétszáz esztendőszáműzetés után, annak igen t. u. K. mélyen rejlő fenséges titka van.

A ki az emberek, a népek és nemzetek javát, boldogságát és dicsőségét alkotó ideálokért ideális lélekkel küzd, az nem lehet vesztes soha. Elbukhatik a küzdelem verejtékes színterén, a gátak, korlátok és akadályok bénító ellenállása miatt, sebeket kaphat az ellenfél fegyvereitől, vereséget is szenvedhet a balszerencse sujtó csapásai alatt, de le nem győzetik soha. Nincs olyan mélysége a hazugságnak, nincs olyan örvénye a gonoszságnak, melyből a letiport ideálok új erővel, új fényvel, új dicsőséggel fel nem ragyognának.

II. Rákóczi Ferenc ideálokért küzdött, ideális lélekkel. Egyik nagy ideálja volt, a haza szabadsága. A szabadság a népek vára. Ebben a vár-

Azok az elvek, melyek egyszer jők és üdvösek voltak a hazára, jők és üdvösek maradnak mindig. A politikus, az államférfi eszközei változhatnak és kell is változniuk, mert az idők igénye is más és más, de magának az elvnek, a politikát vezető ideának sérthetetlen épségben kell fenmaradnia. Az országban fenn kell tartani és ápolni a vallásos hitet, mely nélkül nincsen tiszta erkölcs, védeni kell körömszakadtig az ország önállóságát, biztosítani kell messzemenő intézkedésekkel nemzeti jellegét, szünet nélkül dolgozni kell a nép jólétéért, hogy az a haza földjén biztonságban élhessen, jogait zavartalanul bírhasse, kenyerét tisztas munkával megkereshesse, anyagi és szellemi gyarapodásának eszközeit feltalálhassa.

Örök érvényű elvek ezek, a hazaszeretnek mindenütt a világon, de különösen nálunk, a hol olyan égető szükség van egyesítő kapesokra, vezérszavakra, az ország igazi javára való politikának irányelvei.

Milyen megdöbbentő sivárságban mutatkoznak ezen nemzetalkotó és fentartó elvekkel szemben a liberalizmus principumai. Az állam a vallással csak annyiban törődik, a mennyiben ezt politikai szempontok a belső béke céljából szükségessé teszik. A hol csak lehet, gyengítse meg a vallás befolyását, és küszöbölje ki, a honnét lehet: az iskolából, a köz- és társadalmi élet tereiről. A mi a haza önállóságát, állami életének fejlesztését illeti, ebben a dologban a pártpolitika kedvéért mindig ki lehet egyezni bármily alacsony százalékokra. Nemzeti politikát szájjal kell csinálni és nagy lármával, de ha ismét csak a pártpolitika érdekecskéi kívánják, meg lehet paktálni a nemzetiségekkel is. A nép, ha jólétet akar, dolgozzék érte, a hogy tud, ő lássa, hogy a szabad ipari versenynyel, a kartelek és trusztokkal, a szabadon mozogható földdel szemben, hogyan boldogul.

ban, ebben a sasfészekben nevelődnek fel a népek erős, gazdag és művelt nemzetekké. Rontsak le ezt a várat, s a nemzetek rögtön meggyengülnek, elszegényednek és szolgaságba süllyednek. Ki látott már hatalmas, gazdag, művelt nemzetet, a szolgaság földalatti odúiban? Sasfészek, szabadság kell a népeknek, hogy közel az éghez üthessenek tanyát és lelkükbe szívassák az egyenlőség és testvériség égi szellemét.

Az egyes emberek kenyerért, a nemzetek szabadságért küzdenek. Az egyes ember szívéből ilyen sohaj tör ki: „Mit ér a lét, ha birtokul csak égő könnye van?” A nemzetek kebeléből pedig ilyen panasz fakad fel: „Mit ér a lét, ha birtokul csak rabbilinse van?”.

A magyar szabadság bástyáit, az alkotmányos jogokat rombolni kezdték. Rákóczi tudta, hogy ha nem állja útját ennek a romboló munkának, összedől a nemzet vára, sirba száll szabadsága, elenyészik nemzeti és állami léte.

A szabadságharcok hazánkban mindig egyet jelentettek az alkotmányért vívott harcokkal. „Nostra libertas constitutione fulcitur”. „A mi szabadságunk az alkotmányra támaszkodik”, mondják már régi törvényeinkben az ország rendei. Rákóczi szabadságharca is alkotmányharc volt. A magyar nemzet soha sem kért uralkodóitól jogokat és kiváltságokat. Mindig maga határozta meg, hogy a nemzetet az uralkodóval szemben, mi illeti meg. Az így megállapított jogkörnek mindig az volt a lényege és vezérelve, hogy a nemzet sorsa ne az uralkodótól, hanem magától a nemzettől függjön.

Ezek az elvek, melyek a magyar hagyományos politikával való teljes szakítást jelentenek, honosították meg Magyarországon azt az állami, közkormányzati és közéleti rendszert, mely könnyörtelenül fosztogatta a fajmagyarságot épp úgy, mint az ország nemzetiségeit. A fajmagyarság ezen fosztogatás folytán tömérdek sokat vesztett nemzeti érzülete és erkölcséből, rengeteg károkat szenvedett, idegen lett ősi hazájában, nem talált magára sem a politikában, sem a tudomány- és művészetben, sem azon a földön, melyen élnie és halnia kell. De idegen lett ezen rémítő fosztogatás alatt a magyar haza a nemzetiségekre nézve is.

Fordítsuk el arcunkat ettől a szerencsétlen korszaktól. Temetés után vagyunk, de hála Istennek nem eszményeinket, nem a keresztény politika boldogító elveit tettük el, hanem hisszük, hogy a felavatott Rákóczi kultusszal sirba szállítottuk a megbukott liberalizmusnak kozmopolita szellemű, könnyörtelen, sivár rendszerét.

II. Rákóczi Ferenc Nyitrán.

Írta: Romhányi János.

Berecsényi nejét is Bécsből szabadon bocsátották, fényes díszszel kísérték Bécsből Pozsonyba, onnét Szent-Györgyre azután Szered várába hajtattott, a hol őt az oly rég látott szerető férje fogadta, anyai viszontagság után volt tengernyi sok elbeszélni valójuk egymásnak. Berecsényi neje részére a szeredi és semphéi várkastélyában fényes udvart szervezett, a honnét bizonyára ellátogattak a régóta pusztán álló s még egészen ki nem épített brunói kedves kastélyukba. Berecsényi imádta ferjét, és nem hogy igyekezett volna őt a királyi pártjára elcsábítani, hanem ellenkezőleg ő maga is hatalmas kuruc asszonnyá lett. Később azonban Berecsényi írja egy levelében: „Jó az asszony, de baj az hadi embernek az feleség.” Azért később a gyöngyösi értekezletről való visszatérte után el is küldte aprilis közepén Krisztinájával (Csáky) Nógrádba a Forgáchok pompás gácsi várába.

1704. febr. 13. kapitulált Trencsén városa is, a vár azonban még nem, a hol több főúr és nemes kurucokká esküdtek.

Rákóczi Miskolcra hívja Berecsényit konferenciára, a ki a vágyvidéki hadműveletek vezetését gróf Pekry tábornokra bízta, azonban az angol és hollandi követek megérkezése miatt kénytelen

Ennél igazabb, üdvösebb és erkölcsösebb elvet gondolni sem lehet. A király a nemzetért van, a nemzet pedig azokért a celokért, melyeket létének pályafutásán eléje tűzött a Gondviselés. Szolgálja tehát a király a nemzetet, és a nemzet szolgálja létrendeltetésének céljait. A király szolgálata dicsőséges, mert midőn ő népének, nemzetének javán dolgozik, mindenki hódol és engedelmeskedik neki. De, ha a király a nemzeti érdekei ellen fordul, akkor a nemzet részéről lehet-e hódolat, lehet-e engedelmisségről szó? Nem lehet.

Nincs is rá példa az egész világtörténelemben, hogy a nemzetek a létük ellen dolgozó fejedelmi hatalomnak valaha hódoltak volna.

A nemzet élete is jog és kötelesség, épp úgy mint az egyes emberé. A nemzeti élet jogáról éppen azért, lemondani nem szabad. Azt megteheti egy nemzet, hogy eldobja magától az élet jogát, mint az öngyilkos, de akkor egy szent, egy sérthetetlen kötelességet szeg meg.

A nemzeteknek tehát élniök kell, s azért, ha ellenszegülnek az életük ellen irányuló támadásoknak, nem forradalmat csinálnak, hanem az önvédelem jogos harcát vívják. A forradalom a törvényes rend felforgatása. De a nemzeti létért való küzdelem nem forgatja fel a törvényes rendet, hanem inkább annak helyreállítását célozza. A forradalmárokat a hűtlenség bűne hajtja a küzdőterre, a szabadságharcosok királyhűséggel szívökben veszik fel a küzdelem zászlaját.

Rákóczi szíve is telve van a királyhoz való hűséggel. Tiltakozom az ellen, írja harci kiáltvá-

volt útját elhalasztani, a hadműveletek tovább folytatók. Trencsén várát, Bajmócot, Lipótvárt, Nyitrát, Ersekujvárt ostromzáróltatta, lövette. — Semphétől 1/4 órányira Berecsényi fényes hatlovas hintájával várta a hollandi követet, a ki nagy díszszel vonult be Semphé várába.

E közben meglepő fordulat történt, gróf Forgách Simon március 19-én beállt a kurucok közé, és felvilágosítja a kuruc vezéreket a németek eselszövényeiről. Forgách ezután szintén Gyöngyösre sietett Berecsényi után a fejedelelemhez s a kinek kezébe ott letette a hűségi esküt.

Berecsényi a gyöngyösi értekezlet után sietett vissza Pozsony vidéki hadai közé. Gróf Schlick leköszönvén a főhadparancsnokságról, helyébe a kegyetlen gr. Heister Siegbert tábornagyot rendelték ki.

Ritschan tábornok Trencsén ellen indul Morvából, eleibe allanak Winkler, Luzsinszky és Tornallyay, de fel nem tartóztathatják, hanem kénytelenek visszavonulni Vágújhelyig, a hol május 4-én egyesülnek a Szakolcáról jövő Ordódyval. Ritschan felperzseltette Vágújhelyt, Miavát és még velük vagy húsz falvat, azután megszállta az őrség nélkül talált Szakolcát.

Berecsényi május 4-én vette Károlyi levelét, hogy az nap este beerkezik a tiszántúliak előcsapatával 800 lovassal Mocsokonra. Károlyi Mocsokonknál maradt. Heister Mocsokonról lovasság fedezete alatt elemiszerket küldött Nyitra várába, és másnap e visszatérő csapatával Kérnél egyesült, a honnét Léva felé törekedett, hanem kénytelen volt útját megváltoztatni és Kérről Surányra és Komáromra menni, mert híret vette, hogy Forgách Simon dunántúl már 10 ezer főnyi sereget gyűjtött össze.

E közben Berecsényi Ocskay Lászlót, Bokros Pál és Thuróczy Gáspár ezredesekkel a Fehérhegyeken túl a Morva völgyébe rendelte, hogy vigyázzanak a Szakolcába vonuló Ritschánra és szőlítsák fel a tót lakosságot, amely Miava Ó-Tura és más községek fölégetéseért dühös volt Ritschánra és a morvaiakra. E népek valóságos felistene volt Ocskay, és Berecsényit, ha brunói ki-ejtéssel pár tót szót intézett hozzájuk, úgy imádták, hogy majd a lábait csókolták.

Berecsényi utasította a Szakolcára őrködő Ocskayt, vigyázzon Ritschának minden mozdulataira, ha kijön Szakolcáról, tudósítsa azonnal Károlyit és őt, s a németet engedje a jabolonai szoros útba vonulni, de ennek szelein kétfélel az erdőket, puskás, baltás tótokkal rakja meg, ő utaga pedig Bokrossal, Thuróczyval ereszkedjék utána. Vegre május 20-án Ritschan ott hagyva Szakolcát 200 főnyi őrséggel, neki ment a jabolonai szorosnak. Ocskayék felreálltak, előre engedték bemenni a csapdába, s Károlyit tudósítva esendesen utána ereszkedtek. Berecsényi ép ez nap rendelé az ersekujvári malomerd ostromát. Berecsényi tudósítást vevén Ritschán kimozdulásáról, Újvár alatt zárlatot hagy, gyalogságát szekerekre ülteti, és ügetve neki a semphé-szeredi hídnak Nagyszombatot át Szomolány felé ér. Károlyi már készen állt lesben, és 28-án mikor

nvában, miutha a lázongás szenvedélye, vagy a fejedelmem iránti hűtlenség vezérelné lépteimet. Isten és a világ előtt bizonyosságot teszek, hogy nemzetem vérző sebei indítottak a nehéz harcba.

Rákóczi lelkének másik nagy ideálja, a népjog volt. A nép részesüljön emberséges bánásmódban, terhein könnyítsen a közhatalom, a kormány, mely a sok mindenféle új adóval agyon-sanyargatta az amúgy is roppantul megterhelt népet. A krónikák felpanaszolják a jobbágyok súlyos bajait, az akcisát, a portiót, a kontribuciót, a császári katonaság garázdálkodását és ember-telenségeit. A kiszorolt jobbágyok elbujdosnak a hegyek és erdők közé, s onnét küldözgetik a falvakba keserves panaszukat. „Elhomályosult az ország fényes napja, rút idegeneknek vagyunk siró rabja”.

De könnyítsen a nép terhein a földesúr is, mert fájdalom, nagy volt az országban az ellentét a földesurak és a jobbágyok között.

Nem adhat az Úr Isten szebb hivatást a nagy embereknek a népjogok vélelménél. Corvin Mátyás uralkodásának feyupontját nem a törökön aratott diadalo képezik, nem Bécs büszke várának bevetele, nem a csarnokok, melyeket a tudomány és művészet műzsáinak emelt, nem a hír és dicsőség, mely körülragyogta udvarát, hanem az igazságosságnak az az erős, győzhetetlen szelleme, melylyel a népjogokat királyi oltalmába vette. Azért a nemzet lelke nem mondja róla: Mátyás a dicsőséges, Mátyás a tudományos, hanem „Mátyás az igazságos”.

Ritschán már ki akart bontakozni, erősen lövöldözött rája, Ritschán vissza akart vonulni, de utóhadat megtámadták Ocskay László, Bokros Pál és Thuróczy. Öldöklő kemény csata kezdődött, mely egész nap tartott, és teljes diadallal végződött. Elvették ágyúit, katonái elesetek és csak 110 elve maradt lovassal szaladt el Szenicnek Szokolcára Giordano kapitány, maga Ritschán fején megsebesülve, lováról nézte seregének romlását, és kénytelen volt kocsiba ülni és Jablonca várába menekülni.

Bercsenyi serege üldözte őt, és oda érvén Jablonca alá, körülfogták a várat. Ritschán ezt látva és nem lévén semmi védelme, kapitulálni kívánt, szabad elvonulást kérve Szokolcára. Bercsenyi azonban fegyverlerakást és föltétlen megadást követelt; a sebesült tábornok és tisztjei kénytelenek is voltak ezt megtenni. A fővezér sietett tudomására hozni a fejedelemlnek ezt a győzelmi hírt. A szomolányi harc egyike Bercsenyi és a kuruc világ legszerencsésebb, legfényesebb diadalainak s a németek legsúlyosabb vereségeinek. A császáriak 40 ezer embert vesztek el a napon. E diadal híre felvillanyozta az egész országot.

A szomolányi győzelem szülte lelkesedés folyománya volt, hogy az éjszaka nyugati vármegyék csakhamar 10 ezer fegyveres új hajdút állítottak fel. Aug. 28-án ezt írja Bercsenyi Rákócziának: Mi Nagyságos uram, minden paraszt kész itt meghalni, hitemre 2 nap 2—3000 előáll, oly zelust vertem én ezekben: jobb az nemesséni. Bercsenyi fényes győzelmének híre eljutott a távol keletre is, Thököly Imrénének Bihyvárosban az Ilyes próféta hegye alatt levő csendes magányába is.

A bécsi udvar fegyver szünetet ajánl. Bercsenyi körül csak 8 lovas maradt, gyalogsága azonban több volt 10 ezernél, tán 12 ezer is, és Scharady 4-500 főnyi bataillonja a nyitrai zárlatban. Ezen haderővel Bercsenyi egyebek közt ostromzárlatban tartotta Ersekujvárt, Nyitrát, Bajmócot, Lipótvárt, Trencsént, továbbá a helyőrséget több apró fehér hegysegély és trencsenyiegyesület várbán, Szenice felől pedig őrködött a Szokolcánál fekvő nemetre. A bécsi udvar sietett az örökös tartományok határainak biztosítására a magyar határszéleken. Ellenük Bercsenyi a Fehér hegyeken túl Ocskay, Bokros, Winkler és Thuróczy csapatait Stomfától Szeniceig állomásoztatta. Szokolca ellenében pedig a trencsenyi zárlat fődőzésére Ottlikot küldte. Az első csapást a vitéz Winkler ezredes tette és Nikolsburg tájra nyomultak előre. Nagy volt a rémület a tartományban, úgy hogy salva garantíát kértek Bercsenyitől, a mit meg is adott nekik azon üzenettel, azonban, hogy mindaddig nem fog megszűnni Austria dulatásától, míg Heister a Rábán vissza nem takarodik.

Heister tényleg Lébény Szt. Miklós felé vonul és Köpönyebe telepíti hadait. Bercsenyi ennélfogva lejjebb vonul a Csallóközbe, míg júl. 24. 28. és 31-en Pálffy közeli kastélyában Királyfályn van táborában. Onnét intette a további hadakozást, nevezetesen, hogy Bajmóc és Nyitra

várat mihamarabb „elűthesse láb alól.“ A szomolányi hadi foglyokból alakított német zászlóaljkat ezen erősségek ostromzárlatának gyarapítására küldötte bombavető ágyúikkal. Bajmóc alatt a derék Czelder Orbán vezényelt, ki is egy éjszaka a mozsár telepeket felállítván, amint ezt a hosszú védelemben immár kifáradt őrség meglátta, és egypár próba lövésnél többet be nem várva, kitzútek a fehér zászlót s a várat július 8-án igen szerény feltételek mellett feladták. Frey Keresztély parancsnokkal csupán 3 német ment el Komáromba, a többi mind a kuruc szolgálatba állott. A várba szorult nemesek Hunyady András nyitrai alispánnal elükön letettek a hűség esküt. Bajmóccal a kurucok igen szép ágyúkat, hetet, bombákat is nyertek, és sok muskétát és egyéb fegyvert, de lőpor már nem volt sok. Ezzel a volt bajmóci zárlat katonasága szintén Nyitra, Trencsén és Ersekujvár szorongatására távozhatott.

Nyitra is már a végét járta. „Nyitra pedig — jelenti N. Magyarból júl. 12-ikén Bercsenyi a fejedelemlnek — az mint mai fölfogott levelekből látom, igen in extremis van, 6-án datált leveleikben segítségét kérnek; egy hét terminusok tovább nem tarthatják — ők írják. Ha tartják, sem várják magokra az munitió mérget.“

Trencsén várat Bercsenyi a Bajmócon nyert bombákkal júl. 28-án bombáztatni kezdte, 4 ezer kaszás, puskás pár is csatlakozott hozzája a hűséges „Tót imperium“-ból. Bercsenyi aug. 4-ikén felszólította a várőrséget megadásra, de az alkudozást más napra halasztották. Akkor a vár ura, gróf Illesházy Miklós jött ki Bercsenyihöz tárgyalni, de nem tudván megegyezni. Bercsenyi tovább bombáztatja a várat, aug. 9-ikén újra kezdnek tárgyalni és 10-dikén fegyvernyugvást kötöttek.

Bercsenyi a bombavető mozsarakat auguszt. 10-ikén megindította a gyalogság egy részével a Vág vize balpartján Nyitra alá, a jobb partján pedig a lovasságot indította előre Vágújhelynek Heister átkelésére nézve Pozsony felé, a hova őket ő maga is másnap követendő vala. E közben Gr. Breuner tábornok és báró Grumbach ezredes körülbelül 10 ezer emberből álló táborral Trencsén várának felmentésére küldettek, hogy azután onnét a Vág völgyén lefelé vonalon Nagyszombatnál egyesüljenek Heisterrel, a ki Pozsonyból jön, és hogy így közbeszoríthassák Bercsenyit. Krahnlecz kapitány egy gyalog századdal másnap Vágújhely fölött bukkant ki. — Bercsenyi dacára a csekély 2—3 ezer főnyi seregének szembeszállt a 10 ezer főnyi csapattal, és ő maga is részt vett a rohamban, hogy lelkesítse embereit. Trencsén megsegítése sikerült a németeknek, de nem Heisternek Breunerrel való egyesülese. Bercsenyi Ottlik Györgyöt küldte Jabloncán, Szokolcán át Breuner tábornok felkeresésére.

E közben a fejedeleml a Bácskaság mocsarai közt súlyosan megbetegedett, mocsárládba esett, orvosai sürgették a légváltást, hegyes vidékre és a vihneyi fürdőkhöz küldték. Bercsenyi a már agonizáló Nyitra várat lövetni rendelte. Trencséntől a bomba mozsarakat Nyitra alá vitetvén, Czelder Orbán ezredes, a ki az ostrom parancs-

nokságát Scharudy őrnagytól átvéve, azonnal felállította a lötelegeket, s megkezdte a bombázást augusztus 23-ikán. Az első napon s 24-ikén csak húsz bombát lőttek be, s az őrség már is alig maradhatott, legfőlőbb a casamatákban, honnet viszont az oltalom nem volt intézhető. Bercsenyi, a kinek látogatására neje feljött Gácsból Forgáchnéval a táborba, aug. 25-ikén maga is beszállt Nyitra városába az ostromot személyesen vezetendő, sőt eljöttek vele a grófnék is, a kis Forgách Zsigussal együtt, a bombázást nézni. Ámde ezen mulatságról elkéstek. A mint ugyanis a várból a fővezérnek s hadainak oda érkezését meglátták, „megürköztek rajta“ és végső veszedelmüket elkerülendő, a fehér zászlót kitzútvén, azonnal kapitulációhoz fogtak. A földadási szerződés — és pedig kettő: külön a németeké s külön a várba szorult káptalanbeli s nemesi rendeké, de mindkettő még az nap, aug. 25-én aláíratott mindkét részről. — Bercsenyi a németek föltételeit nagyon megszorította s mindössze ennyit engedett a parancsnok Filpesh Sámuel maga és őrmesterei kezi fegyvereiket megtarthatják ugyan, azonban a köznémet, amennyiben kuruc-szolálatba nem állana, fegyver nélkül, csendesen vonuljon ki a várból aug. 27-én reggeli 8 órakor, de a kapuk kulcsait már 28-án tartozik átadni a kapitány. Pozsonyba fognak kísértetni, máhaszállító szekerek odáig adatnak alájuk, ki-ki csupán a saját vagyonát vihevén el magával. Filpesh e pontokat, ámbár vonakodva, mégis csak aláírta, ámde csak maga feleségestül és három szál hű nemetje ballagott el Pozsonyba, aug. 27-én a többi mind letéve a hitet Rákócziának, a káptalannal és nemességgel egyetemben.

Ez utóbbiak kapituláló szerződését Szőrényi Zsigmond c. püspök, Spátay Gábor apátkanonok s Mattyasovszky György és Ferenc úrúak alá, eleve kötelezvéen magokat a hódolati eskü letételére. A várral 14 derék ágyút, és sok löszert nyertek a kurucok. „Vagyon igen szép munitió lenne — jelenti 27-én Bercsenyi a fejedelemlnek — 12 fontos ágyúk, haubicok, bomba is vagy 40, puszkapor több 60 mázsánál; az alkalmatossága pedig olyan, hogy jobb nem lehet.“ Meg is tartatá az ünnepélyes „Téged Isten dicsérukn“-et elfoglalásáért a káptalannal a várbán levő püspöki templomban. Így végződött Nyitra várának könnyű szerrel való bevétele.

Ujdonságok.

Kanonoki installáció. A nyitrai káptalanban támadt üresedésekre a legutóbb történt legfelsőbb kinevezés értelmében a régi és új tagok előléptetése nov. 5-ikén, a püspök ur ő exciája nevenapján d. e. 9 órakor fog megtörténni.

Kinevezések. A vármegye főispánja a hlubokai állami elemi népiskola gondnokságához előléptetve Zlocha Tivadart ottani körjegyzőt — a nyitra-ivánkarhoz Csefalvay Aladár ottani plebánost és a sasvárihoz dr. Bánhegyi Mór ottani ügyvédet tagokká kinevezte. — *Simonyi Elemér*

A népjogok védelmének nemes jelszavával Rákóczi egyszerre nyeri meg a hűséges nép szívét. Ez a nép állhatatosan kitart mellette. Seregének száma átlag nem marad alul a 100,000 emberen. Az áldozatkészség és hűségnek ritka példája az, hogy ez a sanyargatott, kipusztított nép éveken és éveken át tűrte és szenvedte a háború minden nyomorát.

De hiába keresnénk ezekben a nagy ideálokban azt a titokzatos varázserőt, mely akkor, a nagy szabadságharc idején és ma is, évszázadok leforgása után Rákóczi táborába vonzotta a nemzetet, ha nem látnánk a dicsőséges fejedeleml életében azt, hogy ő a nemzet nagy ideáljaiért ideális lélekkel küzdött.

Rákóczi nem csak nagy, hanem fenkölt jellem. Elő hit, Istenbe vetett bizalom, csüggedetlen erély, lemondó önfeláldozás, páratlan önzetlenség, az ő ragyogó erényei. Egy buzgó keresztény léleknek ritka nemességét tükrözik vissza életének eseményei.

Nagyravágás nem vezette őt hősi elhatározásában. A nagyravágás szerepet játszhatik egy hazátlan kalandornál, de nem játszhatott szerepet egy Rákócziánál, a kinek 1,200,000 hold földje volt, a ki a római szent birodalom hercegei között foglalt helyet, a kinek neje és gyermeke az elleuseg kezeiben voltak.

Soha fejedeleml hatalmát, írja róla jellemének egyik bírálója. Egész uralkodása alatt senkit meg nem sértett, senkit meg nem büntetett. Soha sem ju-

tott eszebe megtorolni azt a sok sérelmet, melyet ő és családja szenvedett. Egyaránt tisztelte úgy a nemzetet, mint minden egyes polgár jogát. Ajtaja nyitva volt gazdag és koldus előtt. Az ország pénzéből egy fillér sem kellett neki, rengeteg vagyonát a haza oltárán áldozta fel. A lengyel királyságot épp úgy elutasította, mint ügyének bukása után az amnesztiát. És mikor reményének minden szála elszakad, akkor is egész magatartását a gondolkodás fenköltsege és a lelki nemesség szelleme lengi át. Egy szemrehányó szót nem ejt ki ajkain, nem vádol, nem szitkozódik, hanem tűr és imádkozik.

Ilyen jellem, ilyen szív, az Ur Isten ritka áldásai közé tartozik. Boldog a nemzet, melynek a Gondviselés kegye ilyen kincset ad. Még boldogabb a nemzet, mely egy ilyen férfit megérteti és becsülni tud és mely egy ilyen férfit eszményeiért, jellembeli nagyságáért rajongó lelkesedésre felhevül.

A magyar nemzet most egy ilyen boldog nemzet. Győzött rajta Rákóczi szelleme. A „Pro victoria et quiete“ kibontott zászlók nem halotti, hanem győzelmi tort ülő nemzet táborá felett lengenek.

Az első megnyert csata után, mi van még hátra, hogy Rákóczi szellemének győzelmé teljes legyen? Hátra van még egy nagy harc, egy nagy küzdelem, melyet a nemzetnek alkotmányos intézményeink biztosítása, nemzeti létünk és állami önállóságunk kifejlesztéséért kell megvívnia.

A harc nehéz lesz és hosszantartó. De, ha

Rákóczi szelleme, mely ma uralomra jutott a nemzet felett, élni és uralkodni fog továbbra is, ha a nemzet a dicsőséges fejedeleml lelkének nagy erényeivel, élő hittel, Istenbe vetett bizalommal, lemondó önfeláldozással, az önzetlen hazaszeretet tisztaságával fog küzdeni nagysága és boldogságának eszményeiért, biztosra vehetjük, hogy le fogja aratni a győzelem babérait.

Egy nemzettel szemben, mely igaz ügyért küzd és a romlatlan hazafiúi erkölcsök szikla alapjára támaszkodik, nem boldogulhat sem a nyers erő hatalma, sem az ármány eselszövénye.

A nemzetek csak akkor gyengék, a mikor ősi közszellemük hanyatlásnak indul. Ilyen nemzetek ne harcoljanak, mert vereséget fognak szenvedni. Pusztuló erővel fenntartani sem lehet a nemzeti létet, nem hogy gyarapítani lehetne.

Gyönyörűen mondja a költő, hogy a magyar nemzet akkor volt legméltóbb őseinek dicsőségére, midőn saját gyengeségei ellen küzdött:

„E nép legméltóbb akkor volt roád,
Midőn magával küzködött,
S ön gyengeségei ellen nyert csatát,
A kegyes Egnek birtuk mosolyát
E diadal fölött.“

M. T. Ü. K! Felemeltük, kezünkbe vettük és lobogtatjuk Rákóczi zászlaját. De lobogtassuk Rákóczi lelkének erejével! Küzdjünk saját gyengeségeink ellen. Ne legyen a nemzet fia között senki sem, a ki a hit éltető fénye, világító szövétnéke helyett az Istentagadás sötét, vigasztalan

a pozsonyi ítélő tábla elnöki titkára az aranyosmaróthi törvényszék elnökévé neveztetett ki.

Eljegyzés. *Skorpil Agoston*, a Thonet gyár igazgatója, Morva-Bisztricen ma tartja eljegyzését *Horeáthy Juliska* kisasszonnyal, Horváthy Imre, pénzügyőri főbiztos kedves leányával.

Esküvő. *Konrád Ferenc*, helybeli főgymnasiumi tanár okt. 28-án örök hűséget esküdt a wieni Szent-István templomban Schneider Etelka kisasszonynak, Schneider Nándor jablonici uradalmi tisztartó kedves leányának. Az esketési szertartást dr. Kaszala János nyitrai theologiai tanár végezte, aki lelkes magyar beszédet intézett az ifjú párhoz. Tanuk voltak: Altdorfer Lajos, a menyasszony nagybátyja és Ötvös Ödön, nyitrai pénzügyi titkár. Örök boldogság kísérje frigyüket! — Cseffalvay Lehel, es. és kir. gyalogsági hadnagy november hó 6-án esküszik örök hűséget a trencsénmegyei Orecshón Zsámbokréthy Germain kisasszonynak, Zsámbokréthy Pál, földbírtokos kedves leányának. Az esketési szertartást Cseffalvay Aladár, ivánkai plébános ur. a vőlegény testvérbátyja végzi. — Jankovics Károly érsekújvári vaskereskedő örök hűséget esküdt Ujpesten Haszmann Rozália úrlányának.

Névnapi ünnepély. A helybeli irgalmas nővérek zárdájában lévő intézetek nagy jötevőjük, részben alapítójuk *Bende Imre* val. b. t. t. ur nevére alkalmából fényes ünnepélyt rendeznek ma d. u. 4 órákor. A műsor igen változatos, az ünnepély a felső leány iskola dísztermében lesz.

A katolikus kör minden esztendőben ismeretterjesztő előadásokat és felolvasásokat rendez, melyekre városunk előkelő és tudós embereit szokta felkérni az elnökség. Ujabbán ötvös működést visz véghez a körnek 2 szakosztálya, az egyik az irodalmi szakosztály, melynek elnöke Sarmaságh Geza, főgymnasiumi tanár, a másik a gazdasági szakosztály, melynek elnöke Konrád Ferenc, főgymn. tanár áll. Az irodalmi szakosztály buggó elnöke egész esztendőre tervszerű programot dolgozott ki, mely szerint a tudomány minden ágából hasznos, és kellemes tárgyakat felölő felolvasások lesznek. Ezen kívül nem hagyják abba az évenként tartatni szokott összejöveteleket az u. n. disznótorokat, melyek elseje, mint értesülünk a jövő vasárnap folyó hó 11-ikén lesz megtartva, jelentkezni már most lehet a körben, egy teritek ára 1 kor. 60 fillér.

Keresztény szocialista gyűlés. A helybeli keresztény szocialista munkások ma, f. hó 4-én a *Szigeten* nyilvános népgyűlést tartanak. Szónokok jönnek a központból, ezek egyike a lelkes népvezér *Szalánczy Andor*, gyári munkás Budapestről, a másik *Csitáry Béla* képviselő, aki töl fog beszélni. Lefolyásáról jövő számunkban bővebben fogunk megemlékezni.

Exhumálás. Néhaj Ráth György nyug. kuriai tanácselnök, főrendiházi tagnak a melcsici sirkertben pihenő hamvait 30-án exhumáltak és

árnyát terjesztené ki reményeink és törekvéseink egén. Ne legyen senki sem, a ki a saját jölétét, nyugalmat, boldogságát eleje tenné a nemzet érdekében! Ne legyen senki sem, a kinek lelkében a hazaszeretet magasztos eszményét leszorítanak az önérdékek nemtelen rugói!

Ha már megihlette sziveinket Rákóczi lelke, ha bevülünk, égünk az ő ideáljaiért, melyek nekünk is féltékenyen őrzött drága kincsek, ha lángolunk az ő fényes aiajának halhatatlan dicsőségeért: akkor már csak arra van szükségünk, hogy ezt a tüzet, ezt a lobogó lángot kitaróan elesszük, apoljuk, szívünkben kialudni soha, az élet semminemű viszontagságai között ne engedjük.

És akkor biztosak lehetünk róla, hogy Rákóczinak és az ő dicsőséges emléké büdöső társainak szelleme, nem csak sziveink felett fog uralkodni, hanem fel fog lépni és uralkodni fog ez a szellem nemzeti és állami létünk törekvésein is, melyekből egy szabad, nagy és boldog Magyarország, egy független, erős és dicsőséges magyar haza boldogító valóságának kell kibontakoznia.

Mert, hogy újra idézzem a költő szavát:

„Az elvek, eszmék fény sugaránál
Az ő nyomokra bizton rátalál
Egy lelkes nemzedék.”

Az elvek, eszmék fény sugaránál rátalálunk az ő nyomokra, s ezek elvezetnek minket nemzeti és állami létünk nagyságának és dicsőségének újra felvirradó korszakához.

Mélyen tisztelt Dfiszgyűlés! El kellene már

Melcsieről Budapestre szállították hol a hamvak az orsz. iparművészeti muzeum által felállítandó díszsír helybe tétettek. Az exhumálásnál az orsz. iparművészeti muzeum igazgatója is jelen volt.

A perosi requiem igen sokat vonzott a székesegyházba okt. 29-én. Ritkán telik meg a székesegyház úgy mint e napon, ott voltak a hivatalok képviselői, és elfoglalták az első sorokat, a felső hajót számos előkelő közönség, az alsó hajót a főgymnasium ifjusága foglalta el. A szent mise II. Rákóczi Ferenc és társaiért mutattatott be, melyet fényes segédlettel gróf dr. Batthyány Vilmos püspök coadjutor ur tartott. A hajó elő részében díszes ravatal volt fölállítva, tetején díszes fejedelmi koronával, oldalt négy toronyoska, melyeken 84 gyertya égett. Az énekkar kitett magáért, különösen ki kell emelnünk a „Dies irae, dies ille” sőtét, melyet Fellner Jakab igen szépen adott elő, nem maradt azonban mögötte a másik két sólista Bellak Camillo városi tanító, és Balázsovich Mihály növendékpap, akik mind zajos tapsokat arattak volna, ha az Isten házában ez meg volna engedve. Ezen szép requiem előadása meggyőzött bennünket arról, hogy igen szép művészi ennekart lehetne Nyitraú létesíteni, csak — akarni kell.

Halálozás. Geyer Vilmos Károly, Hont vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, Geyer Károly, nagysurányi birtokos édesatyja október 30-ikán élete 70-ik évében, rövid kínos szenvedés után elhunyt. Tetemét nov. 2-án a nagysurányi régi sirkertben helyezték örök nyugalomra. — Göpfert Miksa trencséni teplői házbirtokos és volt zay-ugróci üveggyári igazgató Trencsén-Teplicen okt. 27-én meghalt, nagy részvéttel temették el okt. 30-án. A temetési szertartást papi segédlettel Mihálik József apátkanonok végezte. — Dányi Gusztáv csacai m. kir. adóhivatali ellenőr a pozsonyi állami elmegyógyintézetben 43 éves korában meghalt. Béke poraikra!

Rákóczi ünnepélyek. Városunkban lelkes visszhangra talált a jelszó: Ünnepeljük a „nagyságos fejedelem” emlékezetét. A vármegye banderiummal képviseltette magát, a város képviselő testülete, az intézetek és hazafias egyletek kuruc módra kitétek magukért. Lengtek a zászlók, hirdették, hogy a jelen nemzedék megértette Rákóczi jelszavát „pro libertate”. A városi díszközgyűlés f. hó 28-án volt, a F. M. K. E., Ipartestület, Legényegylet, Keresztény Szocialisták zászlai alatt vonultak fel, az ünnepélyes istentisztelet után a közgyűlés dísz szónoka *Dr. Franciscy Lajos* theol. tanár, városi képviselőtestületi tag volt, aki oly remekül szívhez szólóan szólt a dicső szabadsághősöiről, hogy a zsúfolásig megtelt városi nagy terem csupa fül volt, lélegzetet visszafogva hallgatták lelkes pathosszal előadott szonoklatot, melyet zajos tapsvihár ismételt

hagynom ezt a helyet, melyre a Tekintetes városi tanács megtisztelő bizalma érdemtellenül meghívott, mert elmondottam mindazt, a mit gyarló erőm ez ünnepélyes alkalommal ajakamra adhattam. De lelkeim meg visszazsál oda, a honnét a nemzet jelen nagy ünnepének fénypontja kiindult. Az öreg császári vár, a bécsi Burg ódon falai közül a megengesztelés szívet olvasztó hangjai hallatszanak. „Magyar nép! Ünnepeld meg dicső szabadság hőseidet! Ünnepeld nek őket úgy, mint a hogy csak te tudsz ünnepelni, világraszóló királyi pompával! En mondom ezt neked Urad, királyod, Szent István koronájának hordozója!”

Évszázadok óta nem beszélt így a magyar király az ő hűséges nemzetéhez. Örömmünk, lelkesedésünk, hálánk kifejezéséül kérem a mélyen tisztelt Közönséget, adjon lelkes visszhangot arra a szózatra, mely ma végig szárnyal a hazán:

Éljen Rákóczi nemzete, éljen a haza, éljen a király!

Sziporka.

Kevés a korcsma.

— Sok korcsma van a falatokban?

— Kevés!

— De mégis hány van?

— Mondom, hogy kevés!

— Miért kevés?

— Mert egy sincs — ahol a hitelem el ne fogyott volna.

félbeszakított, és a szünni nem akaró eljenzés ékes tanujele volt annak, hogy hallgatóságát sziate elbűvölte.

A *Katolikus Kör* este 6 órákor hódolt Rákóczi erényeinek. A terem kicsinek bizonyult a közönség befogadására, a művészileg összeállított műsorból kiemeljük a kuruc dalok classicus előadását, (II. Rákóczi Ferenc Nyitra megyében) *Dr. Kopp Tibor* szívhez szóló előadását, és *Anda Lajos* mérnök művészi szavaltát (Tárogató hangok). Este fényesen volt kivilágítva a város, legszébb díszítése volt a Kath. Körnek, Pitzer szállodának és a Megyeháznak, cigány zenekar játszott a városi háztéren, a rezes banda kuruc nótákat fujt a kedves testvérek templomának tornyából, ami igen jól vette ki magát, — de csak nagyobb távolságból. Az intézetek is ünnepeltek. Szép ünnepélye volt a főgymnasiumnak, a felső leányiskolának.

A Kath. Legényegyesület jól sikerült ünnepélye f. hó 29-én este 1/29-kor volt, sokan jöttek össze, az ünnepély fénypontja *Sarmaságh Geza*, főgymn. tanár lelkes és tartalmas beszéde volt, II. Rákóczi Ferenc mély vallásosságáról, amely a jelenvoltagekra igen jó hatást gyakorolt.

Érsekújvárott szombaton reggel mozsarak döngése hirdette, hogy a szent hamvak már átlettek a magyar haza határát. A házak fel voltak díszítve nemzeti színű zászlókkal. — Vasárnap délután négy óra felé mozsár döngés jelezte az ünnepély kezdetét melyet dr. Ozorai nyitott meg. Ezután a vasuti zenekar játszott hazafias dalokat melyek után a főgymnasium ifjusága a himnust énekelte. Utána Imre János mérnök szavalt egy alkalmi költeményt. Ezután tárogatón régi szép magyar dalokat adtak elő, mire a főgymnasium ifjusága a Rákóczi indulót énekelte. Az ünnepi beszédet Novotny Henrik főgymnasiumi tanár mondotta el. Ezek után dr. Ozorai berekesztette az ünnepélyt; kijelentvén, hogy hétfőn még nagyobb ünnep lesz mert Rákóczi hamvai ekkor fognak a hazai földben örök nyugalomra helyeztetni. Az ünnepély után társasvacsera volt. Másnap hétfőn 9 órákor sz. mise volt mind a két templomban, utána a gymnazisták ünnepélye az „Arany oroszlán” szálló nagytermében. Az ünnepélyen a főgymnasium zenekara a Rákóczi indulót és Ocskay szerenádát adta elő. Volt két szép szavalt. A főgymnasium ünnepélyen a főbeszédet dr. Noszkay Ödön tartotta. Este 6 órákor kivilágítás és térzene volt. *Érsekújvári levelező.*

Személyi hír. Lonszky Gyula, turzófalvai plébános megrendült egészsége helyreállítása céljából Davozba utazott.

Honvédségi hírek. A nyitrai 14. sz. honvédezdred kötelekében f. év. nov. 1-ével következő előléptetések fordultak elő: Schell Zsigmond I. oszt. százados őrnaggyá, Ghyczy István főhadnagy I. o. századossá, Will Antal és Fischer Gyula hadnagyok főhadnagyokká, Matusz Jenő és Szalay Lajos hadapród tiszthelyettes hadnaggyá.

Gázgyár nagyobbítás. A helybeli gázgyár kicsinek bizonyult, és azért ezidén nagyobbítják. A gáztartó kazán egészen új lesz, sokkal nagyobb lesz, mint a régi, és már hetek óta dolgoznak rajta, nemsokára készen lesznek.

— **Állandó rovat!** — **Zobori tüzek.** Lapunk zártakor nagy hangon megszólalt telefonunk. Halló, ki beszél? Kérde a munkatárs. Remes tüzvész pusztit ismét a Zoboron, volt a válasz. Több se kellett neki, mindjárt Zobor felé veszi útját és látja, hogy lángokban áll özv. Rozenzweigné birtokát képező Komlóvölgyi szőlő. A tűz oly nagy arányokat öltött, hogy felni lehetett a szomszéd hajlekok meggyulladásától. A Zoboron dolgozó darázsiaak rögtön oda siettek és a tűz terjedését megakadályozták. Tűzoltóságunk későn érkezett két fecskendővel, mert lovakat nem tudott kapui. Másutt praktikusabb a tűzoltóság, kifogják a legközelebbi kocsi lovait, és vidáman rohannak a tűz színhelyére a kocsiiban ülő nagy boszankodására. A legett hajlek kéménye leesett, esés közben bezúta a boltozatot, és a beszakadt boltozat ismét a szekrényeket zúta össze. A tűz keletkezésének okát eddig nem sikerült megállapítani.

A nyitrai kath. legényegyesület

Bende Imre, megyés püspök, valóságos belső titkos tanácsos úrnak tiszteletére ma, november hó 4-dikén (vasárnap) zártkörű színelőadást, utána táncmulatságot rendez, kezdete este 8 órakor. Pontos megjelenést kérnek! Belépő díj: személyenként 1 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogadják és hírlap útján nyugtáznak. Műsor. 1. Üdvözlő dal. H. A.-tól. Éneklé az egyesületi énekkar. Ének közben előkép. 2. A nihilisták. Bohózat 3 felvonásban. Irta Hoffmann-Schämburg Gy. Fordították az esztergomi növendékpapok. Kezdődik pont 8 órakor. Előadás után tánc.

A nyitrai nagy-prépostok

A káptalani nagy prépostság holnapi új betöltése alkalmából érdemesnek tartjuk kiemelni, hogy a nagy prépostság 1780. óta áll fenn. Ez évben igaztattatott be a svédországi származású báró Schwarzer János Lajos nagyprépostnak, de mint-hogy hosszabb időn keresztül engedély nélkül külföldön tartózkodott 1783. évben javadalmától megfosztatták. Utódai a következők: *Gróf Révay János* 1783—87) később szepesi püspök. *Herschling Daniel* (1788—1802) előbb pécsi kanonok. Gyattal Antal (1803—6), Kamanházy László (1803—8) későbbben váci püspök. Nejedly József (1809—16) Belánszky József (1816—1823) mikor besztarcebányai püspök lett. Schedy József (1824—1824). Hábel Ferenc (1832—1846), Greguska István, (1847—57), Mészáros Endre (1858—64), Kelecsényi János (1865—1866), Dr. Krajcsik János (1867—90) és Venczell Ferenc (1890—1906). — E szerint Czeizel Gábor praelatus a nagyprépostok sorában a 15-ik.

A József kir. herceg szanatorium egyesület javára a nyitrai temetőben rendezett gyűjtés eredménye a Biró Béla önk. tüzoltó hadnagy jelenlétében eszközölt összeszámolás szerint a következő:

4 db.	2 koronás	=	8 kor.	—	fillér.
23	"	1	"	=	23 " — "
125	"	20	filléres	=	25 " — "
137	"	10	"	=	13 " 70 "
409	"	2	"	=	8 " 18 "
33	"	1	"	=	— " 33 "
Összesen = 78 kor. 21 fillér.					

A nyitrai önk. tüzoltó egyesület parancsnokságának a keresztény nőegylet köszönetét fejezi ki azért, hogy az e célra kirendelt őrséggel a gyűjtés módzataihoz készséggel hozzájárult.

Uj utca elnevezés. A városi tanács azon előterjesztést tette, hogy a Fapiac tér örök időkre II. Rákóczi Ferenc utcának, a Kalmár-utca pedig Vak-Bottyán János utcának neveztesék el, ezen indítványt a városi október 28-ikán tartott közgyűlése egyhangú lelkesedéssel elfogadta. Az új Rákóczi téren fogadta valamikor II. Rákóczi Ferenc a küldöttségeket, Vak Bottyán pedig egyik jeles kuruc vezér volt, aki a helybeli kegyesrendiek javára annak idején több ezernyi alapítványt tett, és Nyitra vármegyei birtokos volt, méltó tehát, hogy emlékét őrizze a város közönsége.

Adományok. A nyitrai szent ferenciek templomára adakoztak: Huszár István 50 kor., Freissberger Victor 10 k. Továbbá P. Ábel gyűjtéséből: Özv. Ronchetti J. 10 k., Mihályi E. 12 k., özv. Moos, Jakubovich, Holka, Kozesnik 10—10 k., Fejes A. 8 k., Kopra 7 k., Sábik, Barta V. 6—6 k., N. N., Vancso 5—5 k., Vrabelyi J. N. Agnes, 4—4 k., Medelung S. Szedlacsik 3—3 k., 3-an 2—2 k., 5-en 1—1 kor. Ezenkívül még harmadrendiek adakozása: Csernyánszky Janka 100 kor., Hradecsný, Kresek, Kudlács E. 10—10 kor., Durdi A., Spanyol M., Kónya A., Galló J. 6—6 k., Jankovics P., Benue J. V., Medlen B., Fusz, J. H. 5—5 k., Fiala A., Kmetykó M. Spatyina J., Szlezák J., Kossis M., Fomsik J., Fintor A., Barta A., 4—4 kor., Molnár M., Petrak A., Bekenyi A., 3—3 kor., 83-man 2—2 kor., 95-en 1—1 kor., Branikovic M. 4 kor., összesen 669 kor. Fogadják a nagylelkű adakozók a rendház mely köszönetet szíves adományaikért.

Egy magyar bántalmazása a Balkánon. Deák Béla, Deák János, nyitrai polgártársunk fia, a Magyar Folyam és Tengerhajózási Társaság tisztviselője Rahovában, Bulgáriában. E napokban, mint a budapesti lapok jelentik, egy

bolgár rendőrtiszt szabadjegyet követelt tőle a hajóra, míg Deák csak feljegyet volt hajlandó neki adni, mert a rendőrnek csak annyi jár. A jelenet szóváltásban, majd tetlegességben nyert folytatást. — Midőn a személyszállító hajó eltávozott, Deák egyedül maradt a hivatalban. A rendőrtiszt rendőri segédlettel megjelent, és betörtette az ajtót, melyet Deák magára zárt, a magyar tisztviselőt össze vissza verték, lábaikkal megrugdosták és véresre verve elvitték a városi börtönbe, ahol teljes 24 óráig maradt. A galatzi osztrák magyar konzulatus azonnal helyszínére küldötte Putnik Alajos drt, ki a felháborító esetről jegyzőkönyvet vett fel, s jelentést tett a szófiai ügynökségnek. A bolgár kormányelnök a bolgár kormány legmélyebb sajnálatát fejezte ki a brutális eset fele és teljes szatisfakciát ígért ugy Deáknak, mint a diplomaciai képviselőnek.

Tisztelgések. A nyitrai kath. betegsegelyző egyesület választmányja folyó hó 1-én őszinte örömenek adott kifejezést, a midőn tisztelgett testületileg szeretett elnökeinél, Czeizel Gábor, pápai praelatus, és Kutvaszer István, kanonok uraknál. A választmány teljes számmal jelent meg, az új nagy prepost urat Dr. Puchovszky Bálint, alelnök. Kutvaszer István urat pedig Dr. Csereyey István, egyesületi titkar üdvözölte.

Uj cukorgyári igazgató. A Nagysurányi cukorgyár és finomító részvénytársaság közgyűlése az elhunyt *Schablin S.* helyére az igazgató-szabba *Hirsch Albert dr.-t*, a „Hirsch Jakab és fia” cég főnökét választotta meg.

A nagysurányi kath. kör okt. hó 28-án II. Rákóczi Ferenc tiszteletére ünnepélyt rendezett. Felemelő volt szemlélni, mint vetekednek a különböző állapotú és állású tagok a hős fejedelem iránti tiszteletüknek kifejezést adni. A kuruc dalokat, valamint a szavalatokat is Tapolcsányi elemér el. isk. tanító oktatta be, amiért neki a kath. kör a legmélyebb háláját fejezi ki.

Közérdekű indítvány. *Karsay Imre*, pogrányi plébános, a vármegyei mult heti közgyűlés alkalmával az alispáni jelentés tanügyi rovatánál egy közérdekű és fontos indítványt tett, amely egyhangulag elfogadtatott, és miután ez nagyon is közérdekű, itt közöljük: „Miután az 1891. évi XLIII. t.-cikk 269. §-a, mely a tankelesek után a tanítói nyugdíj-alapra fizetendő 30 fillérről intézkedik, különösen a szegény népre sérelmes annak behajtása a szülők gyakori lakásváltoztatása által nagy nehézségekbe ütközik, és a tanítás menetét is hátráltatja, ezen sérelmes törvény eltörlése iránt az országgyűléshez felir. Addig is felkéri a vallás és közoktatásügyi minisztert, hogy nyújtson módot a községeknek, hogy ezen 30 fillér bizonyos megállapított összegben megvalthassa”. Reméljük, hogy ezen korszerű indítványt a miniszteriumban is méltányolni fogják, és ezáltal sok kellemetlenségtől fogják megmenteni az iskolai előjárókat.

„Ez is szocializmus” bekezdésű előző számban megjelent közleményünkre, gr. Hunyady László ömeltóságától, a nagytapolcsányi kerület orsz. képviselőjétől a következő sorokat vettük:

Igen tisztelt Főtisztelendő Uram!
Mint a „Nyitrai Szemle” szerkesztőjét keresem fel jelen soraimmal, hogy a lap okt. 28. iki számára reflektáljak.

„Ez is szocializmus” cím alatt *Cardeza Jakab* (név Tamás) Magyarországból 2 frt 50 kr. bérrel munkásokat akar Dél-Amerikába szerződtetni.

Cardeza Tamással két napja találkoztam és ő felkért arra, hogy az ő nevében ezt a hírt cáfoljam meg, mert ezen hír minden alapot nélkülöz.

Főtisztelendő Uramnak őszinte tisztelője
Ürmeny, 1906. nov. 2.
Gróf Hunyady László.

Midőn a gróf úrnak fenti helyreigazítását készséggel hozzuk, szükségesnek tartjuk felemlíteni, hogy mi a hír nagytapolcsányi levelezőnkől vettük, ki a hírrel kapcsolatban egy Stummer uradalmi tisztnek nevéit említette, tehát semmi kétségünk sem lehetett akkor a hír valóságában. Szerk.

Jablonca és Szenice. Romhányi János barátunk „Rákóczi F. Nyitra” című cikkében feltűnő, hogy a szerző következetesen Jabloncát és Szenicé-t ír. — Nem sok etymologiai tudomány kell hozzá és azonnal rájövünk, hogy itt Jablonca és Szenic községet kell érteni. A nevek nyilván

a hivatalos névmagyarosítás tervezetéből valók. De miért így? Az eredeti voltaképpen így hangzik: *Jablonice és Szenica*, magyarosítva *Jablonca és Szenice*. Vagyis a képzőt mindkét szóból lementestették és kölcsönösen kicserélték. Tény, hogy a Szenice olyan szépen hangzik mint akár Jókainál a *Delinke* nőnév. De ha szép az *ice* a Szeniceben, miért nem szép a *Jablonice*-ben is? — Vagy ha a *ca* nem magyaros a Szenicé-ben, miért magyaros már a *Jablonicá*-ban. Ehez persze magyar királyi ész és tapéntat kell. Azt akármilyen paraszt észszel nem lehet felfogni. Elvégre is a nyitrai község magyarosító gőzerőre berendezett műhely mégsem ért el olyan rekordot, mint a trencsényi, mely Zákopce községet Dombelvé-re magyarosította.

Felső ipariskola felvételi szabályzata. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy az állami felső ipariskolák új felvételi szabályzata, melynek rendelkezései az 1907/8-iki tanévvel lépnek életbe, a kamara titkári hivatalában betekinthező.

A nagytapolcsányi közpórház kimutatását vették dr. Fridrich Alajos tollából. A kórház voltaképpen 20 éve áll fenn, és eleinte, mint a nyitraiak fiókja nyílt meg, de már egy évi fenállás után önállósítva lőn 1887-ben. A kórház Stummer Ágoston nagylelkűségéből áll fenn. Történetéből kiemeljük, hogy gr. Edelsheim Gyulay Lipót 1000 kor adott a kórházban eszközrendő differitisz-szerum kísérletekre. Hogy az intézet immár mekkora emberbaráti missziót teljesít, kiviláglik abból, hogy az 1905. év folyamán összesen 1413 beteget vett fel. A kórház villamos világitással bír, Röntgen készülékek és Finsen-Reyn apparatussal is van felszerelve. A kórház összes villamos felszerelése 12417 koronába került, melynek felét a vármegye fedezte. — Az 1904. évben 1584 beteglétszámából (fenállása óta legmagasabb szám) nagytapolcsányi volt 241, nyitrai megyei 932, más megyebeli 382, osztrák tartományokból 18. — Foglalkozásra nézve legtöbb napszámú (546) és szolgálati viszonyban levő (251). A betegek ápolását itt is dr. Fridrich Alajos igazgató vezetése alatt az e téren utólréhetetlen irgalmas testvérek végzik.

Trencsén megyei bizottsági tagválasztások. Egyes vármegyei választott bizottsági tagok elhalálása, illetve lemondása folytán megüresedett, nyolc választókerületben lesz választás. A megüresedett kerületek a következők: 1. Morvamogyoród (Morvalicskó), választási elnök: Ludvig Gyula. 2. Baán, választási elnök: Wranovich Béla dr. 3. Felsőmotesic, választási elnök: Baumgartner János. 4. Illava, választási elnök: Heda Nándor. 5. Puhó (Puchó), választási elnök: Kenedich János. 6. Felsőzárás (Zárjecs), választási elnök: Kácsér Mór dr. 7. Nagyrona (Rovne), választási elnök: id. Holzmann Lajos dr. 8. Csaca, választási elnök: Krautmann István. A választás az összes kerületekben november hó 29-én ejtetik meg.

Gabonaárak. A „Nyitrai Szemle” a nyitrai piacon eladott terményekre vonatkozó jelentése 1906. év október hó 31-én: (100 kilogrammonként koronákban) Buza 14.20—14.50, rozs 14.40—14.80, árpa 13.40—15.—, zab 13.60—14.20, kukorica á 14.—, új 10—10.40. — Látható gabonakészletek: Buza 30000 q, rozs 2000 q, árpa 25000 q, zab 1000 q, kukorica 300 q. — Csekély kínálat mellett az árak változatlanok maradtak. Piaci hozatal igen csekély, mivel még mindig repahordással, vetéssel vannak elfoglalva a termelők. A teli vetés szépen kikelt, úgy hogy a korai vetések egészen zöldék, még csak szép időjárásra volna szükség. A gabona-üzlet pang a vidéken, mivel nagy a kocsihány s az elszállítandó gabona hetekig a vidéki állomásokon hever, mi nagy akadály és hátrány az üzleti viszonyokra.

Parmai ibolya szappan. E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolyaillatot? S ha e kedves és gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt is tudjuk, hogy az arcóbort finomítja, üdíti, ugyanarra, hogy még a legérzékenyebb arcőrűk is nagy eredménnyel használhatják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségűben ilyen arert külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szanalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 darab 80 fillér, 3 darab 2 korona 20 fillér. Készítője Szabó Béla pipere szappangyáros, Miskolcon. Kapható Nyitrán, Kubányi István drogériájában.

50-181
181-182

A közönség köréből.

(E rovatban közlőtekért nem vállal felelőséget a szerk.)

Tek. F. M. K. E. igazgatóságának
Nyitra

A hírlapokban megjelent közlések arra készítettek, hogy ezen egyesület tagjai sorából kilépjenek; kérem a tekintetes Igazgatóságot, hogy nevemet a Fmke tagjai sorából törölni sziveskedjék.

Tisztelettel

Dr. Haitsch Dezső

ügyvéd.

Privigyé.

CSARNOK

Egy főbenjáró per Nyitravármegyében.

1561—1564.

A családi okmánytárban őrzött okiratok nyomán közli:

Reviczky Bertalan.

(Folytatás.)

Megállapítja egyszersmind az alispán és négy szolgabíró: hogy a per tárgyalása idejében hat ülnök volt jelen, kettőt közülük azonban kiküldték a tanácskozási helyiségből, mert ezek voltak, kik a perhez tartozó tanu vallomásokat gyűjtötték össze, de helyettük pókatholeki Zámor János, királyi korona ügyész és négy főnemes, kik tavál e megyének voltak ülnökei, jelen voltak ezen ügy tárgyalásánál és a törvényszékkel együtt üléseztek. Kelt Nyitra külvárosában sz. Lukács evangélista ünnepe előtti kedden, a törvénykezés helye és idejében (október 18-ika előtti kedden). 1562. évben átolvasva.

Chabyai Orbán litteratus szolgabíró s. k.,
Bossányi György szolgabíró s. k.,
Páratczay Máttyás szolgabíró s. k.,

A törvényszék ily bevezetéssel terjesztette fel e per folyamatát a kir. Curiahoz:

Főlséges Ferdinand Úr, Isten kegyelméből választott Római császár, Magyarország és Csehország királya, Spanyol Infans és Austria Főhercegének Zerdahelyi András Nyitravármegye alispánja és szolgabírái ajánlják legmélyebb szolgálatjukat.

Ismeretes Főlséged előtt, hogy nemeskürthi Pogrányi másképp Kürthy János stb.

(Hát irata: Kisvarezaí (Kürthy helyett) Pál megöletése végett Pogrányi János ellen való Processus. Sigmondffy és Kürthy familiát illető dolog (ez utóbbi újabb írással). Eredetije papíron írva, melyről a pecsét lekopott, csak nyomolat-szik. Száma nélkül.)

Ezen okirat hátlapján következő megjegyzések állanak:

1562. évi sz. Lukács evangélista ünnepe utáni csütörtök (október 18. utáni csütörtök). Dacára annak, hogy a vádlottak folyó ügyekben új ítélet hozatalt kérelmeztek, jöllehet felszólítva, meg sem tekintették a felperesek elleni keresetüket, és ezen új ítélet hozatalkor nem jelentek meg, sem helyettesül nem biztak meg senkit. Ennél fogva ügyük hamarabb vált bevégeztetvényé. (Res judicata.)

1562. évi sz. Lucia szűz és vértanu utáni szerdán (Decemb. 13. utáni szerda). Az alperesek előmutattak az ellenük emelt emberölés miatti

perben szerkesztett új ítéleti levelet, melyben a felperesek ellen keresetet indítanak.

1563. évi a kereszt felmagasztaltatása ünnepe, kedden (Szept. 14.) átvettem és fölbontottam Pozsonyban ezen felebbezést.

Zomor János

Ő Főlsége Curiajának albirája.

Ez után 19 hónap következett szünetképen, még a per ismét tárgyalás alá került. Alpereseknek elég idejük maradt átgondolni helyzetüket, annak esélyeit mérlegelni és kibontakozási módokról gondoskodni. A tényállás világos s igazolt és a hivatolt büntető törvények szigorú s határozottan szövege. Mindezeket az alperesek összevetve és figyelembe véve, belátták, hogy a törvénykezés rendes útján el kell bukniok, azért módról kellett gondoskodniok, mely által a tény kerlelhetlen következményeitől szabadulhasanak.

Legelső teendő volt a késleltetés és halasztás. Az idő élhet: „qui habet tempus, habet vitam.”

Már fentebb volt említve, hogy az alperesek Patvaróczy Mihály, Péter és Bossnyák Ambrus ügyvédje Kisapponyi Miklós litteratus, védenői neve és személyében, nem lévén megelégedve az ítélettel, ezen végzést tüzetesebb és behatós megbirálás végett a királyi Curiahoz, vagyis a király személye elé megfellebbezte. De az alperesek eláttak ezen felebbezéstől, és új ítéleti levelet eszközöltek ki Báthory András országbírótól, melyet a nyitrai törvényszéknek 1563. évi sz. Lucia napja utáni szerdán (Dec. 13. utáni szerdán) tartott ülésezése alkalmával be is mutattak. Ennek másolatát kéré a felperesek ügyvédje maga használatára kiadni.

Ezen új ítéleti level és annak hiteles másod kiadványának szövege ez:

„Mi divékujfalusi Sámbockréthy György, Nyitra megye alispánja és e megye szolgabírái, emlékeztetül adjuk mindenkinek.

Hogy midőn bizonyos per egyrésztől nemes Patvaróczy Mihály, Péter és Bossnyák Ambrus mint vádlottak, másrésztől nemes Kürthy István és Anna asszonyság, mint néhai Kürthy Pál gyermekei között, lett tárgyalva e megyének törvényszéke előtt, ekkor sz. Lucia szűz és vértanu napja utáni szerdán (1563. év Dec. 13. utáni szerda) Kisapponyi Miklós litteratus, az alperesek ügyvédje benyújtott és kézbesített nekünk gróf Báthory Andrásnak Ő Főlsége országbírájának egy bizonyos, új ítéleti formát tartalmazó, nekünk parancsolólag szövegezett levelet, mire Gyarmathy Benedek litteratus, a felperesek ügyvédje, feleink megbízásából felemelkedvén előttünk, tőlünk ezen irat másolatának kiadását kérelmezte, melynek következő a szövege:

Gróf Báthory András Ő Főlsége Ferdinand király országbírája stb. Zatmár és Zabolch vármegyék főispánja stb. Tekintetes, nemes Nyitravármegye fő- és alispánja és szolgabíráinak üdvözlötünk és jóakarunk nyilvánítását.

Nemes Patvaróczy Mihály, Péter és Bossnyák Ambrus azon panasszal járultak elének, hogy a mult időben néhai, de akkor még életben volt nemeskürthi Pogrányi János, valamint Kürthy István és Anna asszonyról, vulkovári Nagy Imre neje, a megölt nemeskürthi Kürthy másképp Pogrányi Pál gyermekei, pert indítottak a fentnevezettek ellen az akkori nemes és vitéz alispán és szolgabírák vagyis elődeitek előtt, Kürthy Pálnak másképp Pogrányi és mellette levő több em-

ber megöletése és gyilkolása miatt, mely perben elődeitek hoztak is végzést; jöllehet az alperesek ügyvédjei több okot, körülményt és kifogást, melyet a per tárgyalása és döntése alkalmakor kellett volna tenniök, bizonyos hanyagság és figyelmetlenség miatt tenni elmulasztottak, dacára ennek mondtak a vádlott a felekre nézve terhelő ítéletet, és ennek kihirdetése által az alperesek pervesztessé és megterhelve lőnek.

(Folyt. köv.)

MEGRENDELHETŐK

Oktató Népkönyvtár kiadásában Wetzel Xav. Fer. kitűnő népies iratai. Csinos kiállítás, tanulságos tartalom. **Eddig I. XXVII. füzet, 100 iv.** Füzetenként 60 fill. **Együtt 16.20 fill. helyett 13 kor.** — Ugyanott az **Oktató Népkönyvtár** havonként 4 iv terjedelemben megjelenő füzetei **1907. évre 4 K** megrendelhetők postautalványon. **Cím: Budaörs, Csömöri-ut 16.** Stolz munkái: Kötetenként 60 f. Kérjünk árjegyzéket.

Egy nyitra-vidéki fogyasztási szövetkezetben

üzletvezető

esetleg nő is, kerestetik. Csak óvadékképes egyének pályázhatnak.

Cím megtudható a kiadóhivatalban.

JÓ PÁSZTOR

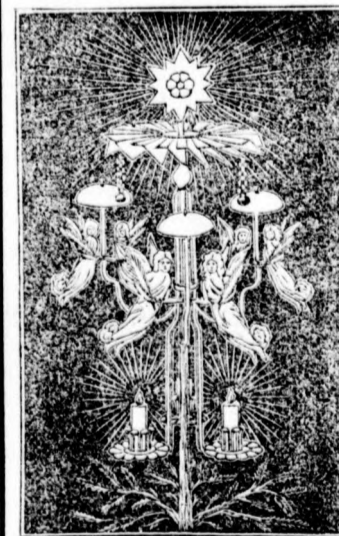
Prédikációs folyóirat XXV. évf. havonként 4—5 ives füzeten. Tartalmaz vasár-ünneppal szent beszédeket, szent tanításokat önálló böjti és májusi kurzusokat az **1907. évre már most megrendelhető.** Az 1907. évben minden vasárnap délutánra **Üszent-sége utasítása szerint hoz délutáni katekizist**, úgy hogy 4—5 év alatt az **egész katekizmust feldolgozza** szent tanításokban. — **Egész évre 8 kor.** postautalványon megrendelve. **Régi évfolyamok** 1905., 1906. új megrendelések 24 kor. helyett 14 korona. 1906. évi, külön 6 korona. **Cím: Budapest, VII., Csömöri-ut 16. szám.** Kérjünk árjegyzéket! Kérjünk árjegyzéket!

Ujdonság! Feltűnést keltő!

Csillogó karácsonyfa angyal csengő

6 aranyozott angyallal 30 centim. magas. Eltörhetetlen karácsonyfaeszes, **Pontos működésért kezeség!**

Legszebb és legújabb karácsonyfa dísz, mely egy keresztény családban se hiányozzék.

A 3 gyertyaláng által fejlesztett meleg levegőtől a hajtókerék forgásba jön és a rajta megerősített golyók a 3 csengőhöz verődnek, mi által kellemes csengés keletkezik, mely ifjút és orogot egyaránt ajátos karácsonyi hangulatba ejt.

Ára karton dobozzal és használati utasítással együtt az összeg előzetes beküldése mellett bérmentve

K. 1.50

3 drb. K 4.—
6 " K 7.50
12 " K 13.50

Utánvételt 20 fill. több.

Ha nem tetszik, pénz vissza!

A megrendelések idejében intezendők

KONRAD JÁNOS

első óragyárához Brűx 1902. sz. (Csehország)

200 oldalas 300-nál több ábrát tartalmazó magyar árjegyzéket bárkinek ingyen és bérmentve megküldöm

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

1000/1906. vhtó szám.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírre teszi, hogy a nyitrai kir. járásbírósnak 1906. évi Ó. 272. sz. végzése következtében elhalt **dr. Bobok József** hagyatéka 797 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m. arany-ézüst-neműek, nyitrai iparbanki és nyitrai népbanki részvények, bútorok és egyéb ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nyitrai kir. járásbírósnak 1906. évi Ó. 272/4. számú végzése folytán Nyitrán, Felső-város Papnevelde-utca 11. sz. a. leendő eszközlésére **1906. évi november hó 6-án** d. u. 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Nyitrán, 1906. évi október hó 24-én.

Vályi Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

Legmegbízhatóbb cég!!

SULGÁN ANDRÁS

cipész

a nyitrai 14. honvéd-gyalogezred tisztikari szállító
Nyitrán, Megyeház-utca 10.

Készít mindennemű cipőket a legjobb anyagból a legelegánsabb kivitelben ortopédiai rendszer szerint.

Továbbá készít tisztí lovagló-csizmát mérték után a legelőnyösebb feltételek mellett.

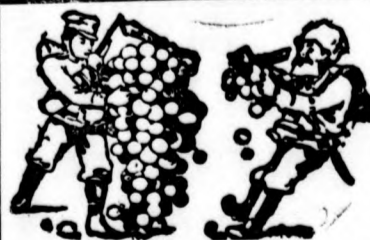
Gyors és pontos kiszolgálás!

!!Részletfizetésre!! arany és ezüsből 3 koronától felfelé való havi részletfizetés ellenében küld mindenkinék a

Órákat

űgyszintén ékszer-neműeket

Mendl-féle óraszálító ház, Bécs, IX./1., Porcellangasse 25. Árjegyzéket postabélyeg előre beküldése mellett mindenki kaphat.

Szőlő-oltványok. Valamint az elmúlt években is a

Küküllőmenti

első szőlőoltványi telep

tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes 84.

Nagyküküllőmegye — volt az egyedüli az egész országban, mely vevőinek minden tekintetben kifogástalan minőségű — egészséges fajazonos és teljesen fajtiszta szőlő-oltványokat szállított, úgy a jövőben is egyedül a fenti szőlőtelepen kaphatók a legjobb minőségű, a legkülönbözőbb fajú és alanyú bor-, csemege-bor és különleges csemege szőlő-oltványok, melyek elültetése által a szőlőbirtokok bőséges eredményeket érnek el.

Kívánatra — képes árjegyzék — számos elismerő levél — ingyen és bérmentve.

Privigyei Népbank

leszámitol jutányos kamatlább mellett váltókat utalványokat, kötelezvényeket, kisorsolt papirokat és mindennemű biztosított követeléseket. Előleget ad értékpapírokra, sorsjegyekre, aranyra s ezüstre.

Igen kedvező feltételek mellett folyósít a bank részéről felmondhatlan jelzálog-kölcsönöket kamatozó és amortizációs alakban, 65 évig terjedhető időre, minimális kamatlábbal mellett és árfolyam levonás nélkül. A drágább jelzálog-kölcsönöket illetékmertesen konvertálja.

Elvállal kedvező fizetési feltételek mellett földbirtokok parcellázását, alagcsövezését és csatornázását.

Vesz és elad mindennemű értékpapírokat, sorsjegyeket, bel- és külföldi pénzeket.

Elfogad **betéteket** 4 1/2%-os kamatozás mellett

Felvilágosítás készséggel s díjmentesen.

Nyitrai Népbank zálogkölcsönosztálya.

Zálog-árverés

1906. év november hó 13-án.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1906-dik évi június végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak,

folyó évi november hó 13-án

a „Nyitrai Népbank” termében délután 3—5 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1906. október hó 10-én.

Az igazgatóság.

VAJDA J. NAGY BUTORGYÁRI RAKTÁRA
NYITRA, PÁRUTCA 22. SZÁM.
KÁRPITOS- ÉS DISZÍTŐ-MŰHELY.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát. — valamint **férfiszabó-műhelyét,**

melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Alulírott a t. e. gazdaközönség, ipar és építkezési vállalkozók, lakatosok, kovácsok, kerék- és kocsigyártók, kocsifényező, bognárok, kádárok, festők, háztulajdonosok és magánzók figyelmét felhívja a **Nyitrán** évek óta fennálló s jól berendezett

nagy vas-, festék- és olaj-árú valamint mindennemű építési anyagok kereskedésére.

Répvillák, trágyavillák, vakarók, ekevas-árú, rúdvas, tengelyek, ökörpatkók, mindenféle vasárú, vasalások, fedőlemez, kátrány, cement, gipsz, izolier-lemez, szárító fali asphalt, stukatornád, angol kocsi-lakk, Wehrauch-féle padló-lakk, olaj-, por- és kocsi-festékek különféle színekben, Cylinder- és gép-olaj, vaselin, patkózsir, Carbolineum és minden egyéb háziéik nagy mennyiségben raktáron tartatik. —

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközölnének.

Linkenberg József

vas-, festék-, olaj- és építkezési

anyagok kereskedése

Nyitrán, Párutca 22. szám.

Tessék a címre figyelni!!

Tisztelettel

Guttman Sámuel
NYITRA,
 Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Ajánlja minden idényre
 dúsan felszerelt **kész**

**férfi-, fiu- és
 gyermekruha-
 raktárát**

ahol szigoruan sza-
 bott, de a legjutányo-
 sabb áron szolgáltatik ki
 a tisztelt vevőközönség.

Guttman Sámuel
NYITRA,
 Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Szigoruan szabott,
 de jutányos árak !!

Szigoruan szabott,
 de jutányos árak !!

906 IV. 1 02.

Értesítés!

Ezennel közhírré teszem, hogy áruházam harmadik üzletében — mely 1906 augusztus 1-ével kezdődik — **100,000.— korona** forgalom után a **F. M. K. E., a Tulipánkert-Szövetség nyitrai fiókja, a Nyitrai keresztény Munkásegylet, a Nyitrai keresztény Nőegylet, a Nyitrai izraelita Nőegylet, és a Nyitrai Ingyentel egyenkint 40—40 korona forgalmi jutalomban** fog — támogatásképpen — részesülni. Minden további 1000 korona forgalom után pedig, újabb 24 korona kerül felosztásra, úgy hogy pld. 125,000 korona forgalom után, nevezett hat intézményt **egyenkint 140—140, vagyis összesen 840 korona évi segélyben** fogom részesíteni.

A forgalom ellenőrzését a hat egyesület egy-egy bizalmi tagja fogja teljesíteni. A XX. század társadalmi, gazdasági és kulturális evolúciója a nemzeteket oly feladatok elé állítja, melyeket csak akkor fog saját léte és nagysága érdekében sikeresen megoldani, ha a szív és lélek nemes sugallataira hallgatva anyagi áldozatkészséggel fog a gyenge és elhanyagolt osztályok felsegítésére, a kulturális és gazdasági erők istápolására sietni.

A ki tehát ily nézőpontról figyeli meg a világ folyását, az keresse fel teljes bizalommal áruházamat, **ahol az eddigi, tehát fel nem emelt, szigoruan szabott, de határozottan olcsó árak** mellett szeresheti be mindennemű szükségletét.

Tisztelettel kérem Nyitra város és a megye nemesen gondolkodó társadalmát, sziveskedjék cégemet minél nagyobb pártfogásban részesíteni, hogy ezáltal közvetve is és fokozódott mértékben legyen az imént nevezett altruisztikus és hazafias intézmények előmozdítója és támogatója.

Kiváló tisztelettel

Verebély Géza.

Női és uri divat áruház
 Nyitra, Vármegye-u. 16.

HIRDETÉSEK a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“
 részére jutányosan felvételnek a kiadóhivatalban.

♦♦♦♦♦ **FELTÜNŐ UJDONSÁG!** ♦♦♦♦♦

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
 egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
 kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti káitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
 kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban
 szállit a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.